

לפדות כפדוי דמי?! דהרי תניא:

דמי".

רבי שמעון אומר:

כאן שבה הגמרא להקשות על הברייתא⁽¹³⁾ מדינו של רבי שמעון גבי פרה:

פרה אדומה שנשחטה הרי היא מטמאה טומאת אוכלין ואף שאסורה היא בהנאה כקדשים, הואיל והיתה לה שעת הכושר כדמפרש ואזיל.⁽¹²⁾

ואמר ריש לקיש לפרש: אומר היה רבי שמעון פרה אדומה נפדית אפילו על גב מערכתה [משהושמה שם לישרף], וכל העומד לפדות כפדוי דמי ויש לה שעת הכושר —

והא "לן לפני זריקה" — דאיתא בברייתא שאינו מטמא טומאת אוכלין כיון שעדיין לא נזרק הדם ולא היתה לו שעת הכושר — דהרי מצוה למיזרקה וגם אי בעי זרק [מצוה לזרוק וכידו לזרוק], ומכל מקום קתני: דאין מטמא טומאת אוכלין, ואין אנו מחשיבים אותו משום כך כהיה לו שעת הכושר, ותיקשי מפרה שעומדת ליפדות וחשובה משום כך "היתה לה שעת הכושר"?!?

ואם כן אף מנחה כיון שהיה לה שעת הכושר משהקדישה עד שנתפגלה, כי היה יכול לפדותה, נאמר שלרבי שמעון מטמאה היא טומאת אוכלין, ודלא כרבי אושעיא!?

ומשנינן: אכן, אילו היה מצב שיכול הוא לזרוק, הרי הוא מיטמא טומאת אוכלין, אלא דהכא במאי עסקינן בברייתא, בכגון שלא היתה שהות ביום למיזרקה, ששחט סמוך לשקיעת החמה,⁽¹⁴⁾ ומעולם לא היתה לו שעת הכושר.

ומשנינן: הכי השתא [וכי הנידון דומה לראיה]!?

ומקשינן עלה: אבל היתה לו שהות ביום למיזרקה במאי תאמר — לפי תירוץך — שאכן מטמא הוא טומאת אוכלין, ואם כן עד שהברייתא מחלקת בין נזרק הדם ללא נזרק הדם —

בשלמא פרה אדומה אכן עומדת לפדות היא, שאם מצא אחרת נאה הימנה הרי מצוה לפדותה ולכן אמרינן "כל העומד לפדות כפדוי דמי" —

ליפלוג התנא בדידה [בלן לפני זריקה עצמו], וכך יאמר:

אלא הני מנחות, וכי מצוה לפדותן?!? עד שאתה אומר "כל העומד לפדות כפדוי

13. ראה הגהות הגאון ר' אלעזר משה זצ"ל.

14. בשפת אמת נתקשה: הרי לאחר השקיעה עדיין ספק יום הוא, ואם כן יש לנו לומר דמידי ספק טומאה לא יצאה, כי שמא עדיין יום הוא, ויש שהות ביום למיזרקה?!? וראה מה שכתב בזה, וראה עוד במנחת אריאל.

12. מבואר מלשון "הואיל והיתה לה שעת הכושר", דאף על גב שאנו אומרים: כל העומד לפדות כפדוי דמי, מכל מקום אין די בסברא זו לבד לטמאותה, ורק משום שבהיתה לה שעת הכושר הרי היא מיטמאה טומאת אוכלין, משום הכי אמרינן דמאחר שיכול לפדותה וכפדוי דמי — הרי זה כאילו יש לה שעת כושר.